

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΣΕΛΙΔΕΣ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΚΟΝΙΤΣΑ 1997

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ	
ΚΟΝΙΤΣΑΣ	
ΑΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	48034
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	1/11/2001
ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ.	949.53 ΕΥΘ

Κωδ. εγχ: 7002

ΣΕΛΙΔΕΣ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ
ΚΟΝΙΤΣΑ 1997

© ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ
ISBN 960 - 85948 - 0 - 4

Επιμέλεια
Κατερίνα Τσούβαλη - Τσαρούχη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	9
Σημείωμα Επιμελήτριας	11-12
Βιογραφικά συγγραφέα	13-14
1. Κονιτσιώτικα Χρονικά (εποχή Τουρκοκρατίας)	15-40
2. Ιστορικό Αρχείο της Κόνιτσας	41-54
3. Κονιτσιώτες Αγωνιστές εις την Επανάστασιν του 1821	55-63
4. Δάσκαλοι και Σχολεία της Κονίτσης κατά τους χρόνους της Τουρκοκρατίας	65-88
5. Πώς απελευθερώθηκε η Κόνιτσα και η Επαρχία της από τον Τουρκικό ζυγό	89-97
6. Οι Μουσουλμάνοι της Κονίτσης	99-155
7. Μνημεία και Ιδρύματα Μουσουλμανικής Λατρείας και Μουσουλμάνοι Ιερωμένοι στην Κόνιτσα	157-172

Πρόλογος

Τον Τάσο Ευθυμίου τον γνώρισα το καλοκαίρι του 1987 στο σπίτι του στη Βούρμπιανη. Έχω ακόμη έντονη μέσα μου την εικόνα και την αίσθηση μιας "μυθιστορηματικής" φυσιογνωμίας να με υποδέχεται καλοκάγαθα στο "βιότοπό" της-ένα σπίτι πέτρινο γεμάτο παλιά αντικείμενα και σαρακοφαγωμένα κίτρινα χαρτιά. Η πνευματική του ανησυχία έντονα αποτυπωμένη στην αταξία των αγαπημένων του πραγμάτων, η σχέση του με το χρόνο μια μυρουδιά καπνού και μούχλας, το δέσιμο με τον τόπο μια ευλαβική ματιά στον ασβεστωμένο από παλιά κορμό της κληματαριάς, ο πόνος για την παρακμή και την εγκατάλειψη εύγλωττες σιωπές στη ροή του λόγου του.

Ο Τάσος Ευθυμίου είναι ένας "ραψωδός" του πεζού λόγου· είναι ένας δεινός αφηγητής, ένας "μνήμων" που, εκφράζοντας χαρακτηριστικά το πέρασμα από τον προφορικό στο γραπτό λόγο, γράφει όπως μιλάει. Μιλάει όπως οι "γηραιοί αφηγητές" δίπλα στη θερμάστρα του ρολογάδικού του, όπως οι γυναίκες όταν "τσιολνούσαν τα καλαμπόκια κι έγραιναν, λανάριζάν ή έγνεθαν τα μαλλιά των προβάτων και τα γιδόμαλα ...".

Με ιδιαίτερη χαρά, λοιπόν, προλογίζω τούτο τον τόμο, που περιλαμβάνει ένα μέρος από το συγγραφικό έργο του Τ.Ευθυμίου, κυρίως ιστοριοδιφικό. Θεωρώ μεγάλη τη συμβολή τέτοιου είδους εργασιών στη μελέτη της τοπικής ιστορίας, όπως επίσης θεωρώ ιδιαίτερως ενδιαφέρουσα τη ματιά, τη θεώρηση ντόπιων λογίων, "μη ειδημόνων", για την επιστήμη.

Μακάρι η παράδοση αυτή, που στην Ήπειρο είναι ιδιαίτερα σημαντική, να συνεχιστεί και από νεώτερους ηπειρώτες.

Βασίλης Νιτσιάκος
επ.καθηγητής Παν/μίου Ιωαννίνων
Μέλος του Δ.Σ. του Πνευματικού
Κέντρου του Δήμου Κόνιτσας

Σημείωμα Επιμελήτριας

Ο Τάσος Ευθυμίου, δημιουργικός και αθόρυβος, συνάζει σ' όλη του τη ζωή και διασώζει κομμάτια πολύτιμα της ιστορίας και του πολιτισμού της Κόνιτσας και των χωριών της.

Είναι ζυμωμένος με τον τόπο του. Ο ίδιος είναι ο άνθρωπος-λαός, ο ζωντανός φορέας της λαϊκής παράδοσης.

Ολόκληρο το έργο του είναι ένα σεμνό ξέσπασμα των μυστικών κραδασμών της ψυχής του. Στρέφεται με απεριόριστη αγάπη στην παρατήρηση της ζωής των συντοπιτών του. Καταγράφει την ψυχή τους, τα ήθη τους. Μόνιμο σκηνικό ή όμορφη Κονιτσιώτικη γη, που τόσο καλά γνωρίζει. Μετέχει σ' αυτή την ομορφιά και το μυστήριο που αποπνέει η ζωή των περασμένων χρόνων και ένα μυστικό ρίγος τον διαπερνάει. Όλα ξέρει να τ'αγκαλιάζει. Ανθρώπους, τόπους, όνειρα.

Του την χρωστούσαμε λοιπόν τούτη δω την έκδοση, όπως τη χρωστούσαμε στον εαυτό μας και στους μελλοντικούς ερευνητές και ιστορικούς της Κόνιτσας.

Τα χειρόγραφα, ταξινομημένα και δεμένα σε τόμους από τον ίδιο το συγγραφέα, παραχωρήθηκαν την άνοιξη του 1996 σε εκπροσώπους του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Κόνιτσας και άρχισε η διαδικασία της έκδοσης.

Βασική μέριμνά μας ήταν να μην αλλοιωθεί ούτε στο ελάχιστο το προσωπικό ύφος και η ορθογραφία του συγγραφέα, γιατί είναι στοιχείο της προσωπικής του ιστορίας και πολύτιμο υλικό για τους ερευνητές. Δόθηκε πραγματική μάχη με το "δαίμονα" του τυπογραφείου πάνω σ' αυτό.

Τα κείμενα που περιλαμβάνονται στον τόμο, έχουν γραφτεί σε διαφορετικές εποχές και δημοσιευτεί στον τοπικό κυρίως τύπο. Στο τέλος παραθέτουμε χρονολογικό πίνακα των πρώτων δημοσιεύσεων, γιατί πιστεύουμε ότι ο αναγνώστης μπορεί να ανιχνεύσει πιο εύκολα ό,τι η κάθε χρονική στιγμή και συγκυρία ενέγραψε στην ψυχή του συγγραφέα. Δεν θελήσαμε να επέμβουμε αποκαθιστώντας τη διαφορετική-μερικές φορές-από κείμενο σε κείμενο ορθογραφία του με το άλλοθι της ενιαίας γραφής και έτσι αφήνουμε το λόγο του Τάσου Ευθυμίου καθαρό από επεμβάσεις. Εξαίρεση αποτελεί η μεταφορά του πολυτονικού κειμένου στο μονοτονικό σύστημα και αυτό για τεχνικούς λόγους. Όσες σημειώσεις συμπληρώνουν το κείμενο, είναι όλες του συγγραφέα.

Κατερίνα Τσούβαλη-Τσαρούχη

Βιογραφικό του συγγραφέα

Ο Αναστάσιος Ευθυμίου γεννήθηκε το 1920 στο Δίκορφο Ζαγορίου, πατρίδα της μητέρας του Μελλομένης, το γένος Μπαζιάρα. Ο πατέρας του Αποστόλης Ντόκος ήταν Πυρσογιαννίτης.

Σε ηλικία 6 μηνών υιοθετήθηκε από τον Δημήτριο και τη Σεβαστή Ευθυμίου, Βουρμπιανίτες, και έτσι ανατράφηκε, μεγάλωσε και έμαθε τα πρώτα γράμματα στη Βούρμπιανη.

Δεν είχε την τύχη να περάσει μέσα από ανώτερα σχολεία και Πανεπιστήμια, όπου θα ήταν η φυσική θέση ενός τόσο εύστροφου παιδιού, και θα του εξασφάλιζαν μια ζωή περισσότερο άνετη.

Η οικονομική κατάσταση του πατέρα, η δύσκολη εποχή των παιδικών χρόνων και οι δυσμενείς συγκυρίες δεν το επέτρεψαν. Ευτύχησε όμως να έχει δάσκαλό του στη Βούρμπιανη τον Χαράλμπο Ρεμπέλη. Η θέλησή του και η έφεσή του για γράμματα δεν του στέρησαν την πρόσβασή του στη μόρφωση και την καλλιέργεια. Διάβαζε με ακόρεστο πάθος και έτσι απέκτησε μόρφωση πολλών σχολείων. Παράλληλα αυτοδιδάχτηκε τα Γαλλικά, τα Αγγλικά και τα Ιταλικά.

Από νεαρή ηλικία τον κατείχε ένα δυνατό πάθος για τη συγκέντρωση των γραπτών και προφορικών παραδόσεων της επαρχίας και για τη διάσωσή τους. Περιέσωσε ιστορικά αρχεία και ιστορίες, παραδόσεις και ανέκδοτα, ήθη και έθιμα, φωτογραφίες, πληροφορίες από παλιά δεφτέρια, τουρκικά έγγραφα, κώδικες μοναστηριών, επιγραφές, προικοσύμφωνα, πωλητήρια, συμφωνητικά, επιστολές, συνταγές πρακτικής ιατρικής κ.ά. Όλα αυτά αποτελούν το συλλεκτικό του έργο.

Όμως ο Τ.Ευθυμίου διαθέτει και ένα τεράστιο συγγραφικό έργο: Ιστορικό, Λαογραφικό-Λογοτεχνικό, Δημοσιογραφικό, από το οποίο κατάφερε να εκδώσει ελάχιστο μέρος με τη βοήθεια ελαχίστων.

Έργα που εκδόθηκαν:

1. Η Βούρμπιανη της Ηπείρου, Τόμος Α' (τεύχη Α', Β', Γ', Δ'), Ιωάννινα 1987-1990.
2. Ηπειρωτικά Διηγήματα (Ιστορικά-Λαογραφικά), Ιωάννινα 1993.
3. Μνήμη της Πολιτείας, εκδ.Συνδέσμου Κονιτσιωτών ο "Αώος", Αθήνα 1968 (πολλά διηγήματα αυτής της συλλογής αφηγήσεων από την παλιά Κόνιτσα, ανήκουν στον Τ.Ευθυμίου).

Το μεγάλο όμως μέρος του έργου του βρίσκεται διασκορπισμένο σε εφημερίδες και περιοδικά από το 1953-1966 και περιλαμβάνει:

1. Διηγήματα
2. Ιστορικά κείμενα
3. Λαογραφικά
4. Ταξιδιωτικές εντυπώσεις
5. Μικρές πραγματείες
6. Δημοσιογραφικά κείμενα

Ο Τ.Ευθυμίου είναι μια προσωπικότητα μοναδική για τον τόπο μας και την ιστορία του.

Είναι λογοτέχνης, είναι ερευνητής, μελετητής, λαογράφος, δημοσιογράφος, είναι ιστοριοδίφης. Δουλεύει επιστημονικά. Ξεκινώντας από τις προφορικές πηγές φτάνει στις επίσημες και γραπτές. Έρχεται σε επαφή με τους ίδιους τους πρωταγωνιστές ιστορικών γεγονότων, αν είναι δυνατόν, ή με τους απογόνους τους. Συμβουλευεται παλιά έντυπα και εφημερίδες. Συγκεντρώνει κάθε είδους κείμενο που σε πολλούς θα φάνταζε ασήμαντο, με προσωπικό μεράκι και κόπο, δαπανώντας τις οικονομίες του.

Σήμερα ο συγγραφέας ζει μαζί με τη σύζυγό του Χρυσάνθη, το χειμώνα στα Γιάννενα και το καλοκαίρι στη Βούρμπιανη και εξακολουθεί να είναι δημιουργικός. Με ακμαίες πνευματικές δυνάμεις εξακολουθεί να γράφει και να δημοσιεύει στον τοπικό τύπο.

ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ (Τουρκοκρατία)

Δεν επιχειρούμε τη συγγραφή επιστημονικού ιστορικού έργου. Απλώς φέρομε στο φως της δημοσιότητας το κατά μέγιστο μέρος ανέκδοτο και αταξινόμητο μέχρι σήμερα ιστορικό αυτό υλικό, το οποίο με όχι ολίγους κόπους και θυσίες κατορθώσαμε να συγκεντρώσωμε και να περισώσωμε από την καταστροφή, διότι πραγματική καταστροφή υπέστησαν τα κοινοτικά και ιδιωτικά αρχεία της πόλεως και Επαρχίας Κονίτσης, αφ'ενός λόγω των πολεμικών γεγονότων 1912-13 και 1940-49 και αφ'ετέρου από την άγνοια και αδιαφορία των κατόχων των.

Το υλικό αυτό πάρθηκε κατά ελάχιστο μέρος από ιστορικά βιβλία, περιοδικά και εφημερίδες, και κατά μέγιστο από διάφορα αρχεία, Μητροπόλεως, Ρούβαλη, Γκότζου, Δήμου Κονίτσης, του άλλοτε Μουφτή Κονίτσης Σαλή Ομέρ, από τουρκικές ανεπίγραφες πλάκες, από επιγραφές και ενθυμήσεις παλαιών εκκλησιαστικών βιβλίων, από διάφορα παλαιά χειρόγραφα και τέλος από αφηγήσεις πολλών αιμνήστων και επιζώντων γερόντων.

Θεωρούμε λοιπόν καθήκον μας να ευχαριστήσωμε, όλους εκείνους οι οποίοι κατά οποιονδήποτε τρόπο, μας εβοήθησαν εις την συγκέντρωση των ντοκουμέντων και πληροφοριών, και να αναμνησθούμε με ευγνωμοσύνη τους μη επιζώντας. Παράλληλα όμως, δεν λησμονούμε και εκείνους τους άμουςους και αδιάφορους που παρέδωσαν τα αξιόλογα οικογενειακά των αρχεία εις την μούχλα, την υγρασία, τους ποντικούς, καθώς και στον αδηφάγο Ήφαιστο ή τα κρατούν εν κρυπτώ και παραβύστω, όπου κινδυνεύουν, είτε λόγω ανωτέρας βίας, είτε από την πολυκαιρία κλπ., να καταστραφούν και να χαθούν για παντοτεινά.

Και τώρα προχωρούμε στην παράθεση των Χρονικών της Κονίτσης, κάνοντας αρχή από τους μέχρι σήμερα γνωστούς σε μάς Μουσελίμηδες και Καϊμακάμηδες, οι οποίοι διετέλεσαν επί Τουρκοκρατίας υποδιοικητές της Επαρχίας Κονίτσης.

**ΜΟΥΣΕΛΙΜΗΔΕΣ ΚΑΙ ΚΑΪΜΑΚΑΜΗΔΕΣ (ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΤΕΣ)
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ**

Η Κόνιτσα ήταν έδρα υποδιοικητού (μουσελίμη) από αμνημονεύτων χρόνων. Στα 1679, γράφει ο ιστορικός του περασμένου αιώνας Ι.Λαμπρίδης στα Ζαγοριακά του, η Λιτονιάβιτσα υπάγεται (προσαρτάται) πολιτικώς στην Κόνιτσα. Στα 1711, όπως γράφει πάλι ο ίδιος ιστορικός, προσαρτώνται στην Υποδιοίκηση Κονίτσης τα άνω Σουδενά και το ένα τρίτο του Βραδέτου.

1817

Ο πρώτος γνωστός μας Μουσελίμης Κονίτσης είναι ο Τουρκοκονιτσιώτης Γιακούπ βέης ή Γκαβογιακούμπης (πατέρας του περίφημου Σουλεϊμάν μπέη) που τον απαντούμε γύρω στα 1817 επί Αλή Πασιά (βλ.Ηπ.Χρονικά έτους 1938, σελ.41).

1825

Μουσελίμης Κονίτσης στα 1825 ήταν ο Χασάν μπέης, ο ίδιος πιθανόν που αναφέρεται και το 1828.

1826

Στα 1826 Μουσελίμης Κονίτσης ήταν ο Σουλεϊμάν Ταχήρ Αμπάζης (αγνοούμε αν πρόκειται για κανένα γιό του περίφημου αστυνόμου του Αλή Πασιά), ο οποίος κατεδίωξε και εξεβίασε τον αδελφό του Βουρμπιανίτου Κώστα Γραμματικού, τον ιερέα Παπαρίζο (Βλέπε Ηπ.Χρον.έτους 1938, σελ.43).

1827

Στα 1827 Μουσελίμης Κονίτσης αναφέρεται κάποιος Γκέντζαγας, αγνώστου επωνύμου και προελεύσεως.

1828

Το έτος 1828 συναντούμε δύο Μουσελίμηδες στην Κόνιτσα, τον Χασάν μπέη στις 4 Ιανουαρίου και τον Ισμαήλ μπέη στις 18 Νοεμβρίου.

1832

Στα 1832 Μουσελίμης (υποδιοικητής) Κονίτσης αναφέρεται ο Σουλεϊμάν μπέης.

1833

Στις 3 Δεκεμβρίου 1833 Μουσελίμης Κονίτσης ήταν κάποιος Χασάν αγάς.

1834

Κατά το 1834 απαντούμε τον Χασάν Μπερτελή (μήπως Μπερταλή από το Βεράτι;), ο οποίος ήταν Κατής και Μουσελίμης μαζί. Πιθανόν να ήταν και ο ίδιος ο Χασάν αγάς του 1833.

1838

Μουσελίμης στα 1838 ήταν ο Μουσταφά αγάς, ο οποίος σε έγγραφο της 7ης Σεπτεμβρίου 1838 αναφέρεται και ως Μουσταφά μπέης.

1840

Στα 1840 Μουσελίμης αναφέρεται ο Ρουσή μπέης.

Εδώ δυστυχώς (στα 1840) σταματούμε προς το παρόν. Μας παρουσιάζεται μεγάλο κενό το οποίο ελπίζουμε να συμπληρώσουμε από καινούργιες άγνωστες πηγές. Από τα 1840 ως τα 1870 αγνοούμε ποιοι διετέλεσαν υποδιοικητές και μόνο από την παράδοση γνωρίζουμε στα μέσα του περασμένου αιώνας τον περίφημο Τουρκοκονιτσιώτη Γιαγιάμπεη Μουσελίμη και Καϊμακάμη Κονίτσης. Το σαράϊ του βρισκόταν εκεί όπου είναι τα σπίτια του Κούγια, Μίσιου κλπ.

1870

Κατά το έτος αυτό απαντούμε στην Κόνιτσα Ναϊπην (αναπληρωτήν) τού Καϊμακάμη τον Μεχμέτ Εμίν εφένδη.

1872-73

Το 1872 υποδιοικητής ήταν ο Σαλήχ Ζακή μπέης, όπως και στα 1873.

1874-75

Στις 22 Μαΐου του 1874 απαντούμε Καϊμακάμη τον Γιασάρ Ζουχδή εφέντη, ο οποίος όμως στις 29 Μαΐου διορίζεται Καϊμακάμης Αυλώνος. Φαίνεται πως για λίγο διάστημα υπηρέτησε στην Κόνιτσα. Τον διαδέχθηκε και πάλι ο Σαλήχ Ζακή βέης που τον απαντούμε και στα 1875.

1882-83 (πιθανόν και ως τα 1890)

Στα 1882 και 1883 απαντήσαμε τον Κονιτσιώτη Αχμέτ εφέντη, τον πατέρα του πασίγνωστου αργυραμοιβού και προμηθευτού του Τουρκικού στρατού Σουλεϊμάν εφέντη. Αυτός ο Αχμέτ εφέντης, σύμφωνα με προφορικές πληροφορίες, διετέλεσε Καϊμακάμης στην Κόνιτσα ως τα 1890 περίπου που ιδρύθηκε έδρα Καϊμακάμη στο Λεσκοβίκι και μετατέθηκε εκεί. Απεβίωσε περί το 1892 ως υποδιοικητής Λεσκοβικίου.

1892-96

Από τα 1892 ως τα 1896 απαντούμε Καϊμακάμη τον Βεϊσή εφέντη. Ήταν υπέργρηρος και φοβερός ρακοπότης, μη δίνοντας και τόση σημασία στα καθήκοντά του. Στις 19 Ιανουαρίου 1896 αναφέρεται στα αρχεία Ρούβαλη για τελευταία φορά το όνομά του.

1896-1903

Τον Οκτώβριο του 1896 ήρθε στην Κόνιτσα (μετατεθείς από το Μέτσοβο) καινούργιος Καϊμακάμης, ο περίφημος Σαλή μπέης, που καταγόταν από το Δέλβινο. Ήταν φανατικός Τούρκος, Χριστιανομάχος και πολύ φιλοχρήματος. Με το πρόσχημα της δήθεν αποκρύψεως και περιθάλψεως των ανταρτών, αφαίμαξε για καλά τα βαλάντια των προυχόντων και ευκαταστάτων χριστιανών της Επαρχίας μας. Όταν περνούσε από την αγορά, ήταν υποχρεωμένοι όλοι οι Χριστιανοί, καθώς και οι φτωχοτούρκοι (χαρμπούτηδες) να προσηκωνονται και να τον χαιρετούν με βαθείς τεμενάδες. Όταν πάλι έκανε τους γάμους

του γιου του του Νεσιάτ μπέη, το γλέντι κράτησε σαράντα μέρες! και του έφερε όλη η Επαρχία πλούσια δώρα (πεσκέσια) ά λά Αλή πασιά.

Με τον Μητροπολίτη Κονίτσης Κωνσταντίνο Αράπογλου (1899-1906), τον μετέπειτα Πατριάρχη, καθώς και με τον επιφανή τουρκοκονιτσιώτη Σουλεϊμάν Αχμέτ εφέντη, ο περίεργος αυτός Καϊμακάμης ήρθε σε προστριβές εξ αιτίας του αιμοβόρου Κονιτσιώτου ληστάρχου Αλή μπέη Μπέτσιου, τον οποίο ο ίδιος υπέθαλπε. Και τόσο αποθρασύνθηκε από την προστασία του Καϊμακάμη ο ληστής αυτός, που τον μεν Σουλεϊμάν εφέντη αποπειράθηκε να τον δολοφονήσει, στον δε Μητροπολίτη που διαμαρτυρόταν για τους φόνους των φτωχών χριστιανών της υπαίθρου που έκαμνε ο Αλή Μπέτσιος, έκανε (κατά τον αφηγητή Νικόλα Τσιαλιαμάνη) άλλη προσβολή. Απετόλμησε ο αλιτήριος να ρίξη ακαθαρσίες τη Μεγάλη Παρασκευή στον Επιτάφιο! Επ' αυτού ο Μ.Μπινόλας και άλλοι διαφωνούσαν. Παραδεχόταν φυσικά ότι το επεισόδιο είναι αληθινό, αλλά ισχυριζόταν ότι το ανοσιούργημα αυτό το έκανε ο Ελμάζ μπέης επί Επισκόπου Γερμανού 30-35 χρόνια πιο νωρίς. Ο γερο-Τσιαλιαμάνης όμως επέμενε ότι αυτό συνέβηκε επί Μητροπολίτου Κωνσταντίνου...

Και η συμπεριφορά αυτή του Καϊμακάμη Σαλή μπέη επέφερε κατά την παράδοση και τη μετάθεσή του από την Κόνιτσα. Για τελευταία φορά τον συναντούμε στην Κόνιτσα τον Ιούλιο του 1903. Κεχαγιάς του δε ήταν κάποιος Ταχήρ αγάς.

1903

Από τον Δεκέμβριο του 1903 αναφέρεται ο Αβδουλά Βεχήπ βέης ως Καϊμακάμης Κονίτσης συνεχώς μέχρι τον Ιούνιο του 1906, οπότε συναντούμε για τελευταία φορά το όνομά του.

1908

Στις 17 Ιουλίου 1908 αναφέρεται ένας ανώνυμος βεκήλ Καϊμακάμης (αναπληρωτής υποδιοικητού) και τον Σεπτέμβριο ανώνυμος Καϊμακάμ εφέντης.

Όσους παλαιούς γέροντες και γριές ρώτησα, κανείς δυστυχώς δεν μπόρεσε να θυμηθή τα ονόματα των μετά το 1906 Καϊμακάμηδων. Ούτε σχετικές έγγραφες πηγές κατόρθωσα να ανακαλύψω. Σταματούμε λοιπόν ως εδώ, με την ελπίδα ότι θα τα εξακριβώσωμε μελλοντικά και θα τα φέρωμε στο φως της δημοσιότητας.

ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ ΚΑΙ ΔΗΜΑΡΧΟΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Νταλήπ Αλή Βέης

Από προφορικές πηγές γνωρίζομε ότι η σύσταση του πρώτου Δημαρχείου (Μπελτιγιέ) στην Κόνιτσα, έγινε γύρω στα 1875.

Πρώτος δε και ισόβιος δήμαρχος διορίστηκε ο περίφημος Νταλήπ Αλή βέης Φρασιαλής (καταγόταν από τη Φράσιση), που κράτησε το αξίωμα του δημάρχου ως τις 20.1.1905 που απεβίωσε. Το σπίτι του με την ωραία και αρχαι-

κή αυλόθυρα σώζεται ακόμη και το κατέχει η οικογένεια Αριστοτέλη Κούσιου.

Παρά τη φιλοχρηματία και την αυστηρότητά του ο δήμαρχος Νταλήμπης είχε και ωρισμένα καλά προτερήματα. Εφρόντιζε για τον εξωραϊσμό της πόλεως και αυτός φύτεψε και τα πλατάνια που σώζονται στην Αγορά. Υπεράσπιζε πολλές φορές τους φτωχούς και άπορους δημότες, αλλά τους χωρικούς όμως, που φέρνανε τα προϊόντα τους στην Κόνιτσα, τους φορολογούσε άγρια, όπως πληροφορούμαστε από γραπτές πηγές. Συνήθιζε πάλι να μην εισπράττη φόρους από τους Χριστιανούς κατά τις παραμονές και τη διάρκεια των μεγάλων εορτών Χριστουγέννων, Πρωτοχρονιάς, Πάσχα και λοιπών. "Αφήστε, έλεγε, τους φουκαράδες να γιορτάσουν ήσυχοι".

Την δε Μεγάλη Παρασκευή πάλι, έστειλε λαμπάδες στον Επιτάφιο, καθώς λάδι στις εκκλησίες, γιατί πίστευε πως οι χριστιανοί Άγιοι του είχαν γλυτώσει την κόρη του την Τζεβριέ από μία πολύ επικίνδυνη αρρώστια. Την ίδια αυτή μέρα, τη Μεγάλη Παρασκευή, αν έβλεπε κανένα χριστιανό να δουλεύη ή να ανοίγη το μαγαζί του, τον πρόσταζε να το κλείση και του έλεγε: "Γιαχουντής (Εβραίος) είσε μωρέ που δουλεύεις σήμερα;".

Ήταν χαρακτήρας με παράδοξες μεταπτώσεις. Άλλοτε παρουσιαζόταν σκληρός και άγριος και άλλοτε ήρεμος, καλόκαρδος και φιλόανθρωπος. Ένας εν μικρογραφία Αλήπασιας. Κατά κανόνα όμως, όπως είπαμε, ήταν φιλοχρήματος και συμφεροντολόγος. Το περίφημο χάνι του που πυρπολήθηκε από τους Ιταλο-Αλβανούς, μαζί με όλη την Αγορά της Κόνιτσας, στα 1940, καθώς και τα μαγαζιά του, το πρώην Ειρηνοδικείο κλπ. και τα άλλα τα νεόκτιστα των αδερφών Πούλιου, τα είχε χτίσει απάνω σε δημοτικό οικόπεδο που το είχε οικειοποιηθεί αυθαίρετα.

Ο Νταλήπ βέης, όπως είναι γνωστό, δεν ήξερε καθόλου Τουρκικά. Μιλούσε και υπέγραφε στα Ελληνικά και γνώριζε λόγω της καταγωγής του και τα αρβανίτικα.

Μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου διετέλεσαν κατά διάφορες χρονολογίες οι: αδελφοί Χαράλαμπος και Γιαννάκης Φλώρου, οι γιατροί Ι.Αποστολίδης, Ι.Πρίγκος και Ν.Φώτος, ο Γεώρ.Μπεκιάρης, ο Σπ.Γκότζος, ο Παν.Ρούβαλης, οι Στέφ.Μόκορος, Νικ.Τόδουλος, Μαν.Αλεξίου, Βασ.Ζήτρος, καθώς και οι τουρκοκονιτσιώτες Σιέχ Κιαμήλ, Δερβίς Ισάκ, Χασάν βέης και άλλοι διάφοροι.

Ρουστέμ Νταλήπ Βέης

Μετά το θάνατο του γηραιού Νταλήπ βέη (28.1.1905), σαν να το είχαν οικογενειακό φέουδο το δημαρχείο, διορίστηκε δήμαρχος ο γλεντζές και επιπόλαιος γυιός του ο Ρουστέμ βέης, ο οποίος ήταν πρώην αξιωματικός του οθωμανικού στρατού. Τον συναντούμε αρκετές φορές στα αρχεία του Ρούβαλη μέχρι τις 16 Απριλίου του 1909 και κατόπι χάνεται. Οι προφορικές πηγές μάς τον φέρουν και πάλι ως αξιωματικό κατά τα τελευταία χρόνια της τουρκοκρατίας. Όταν ανέλαβε δήμαρχος ο Ρουστέμπης επέτρεψε και στους Χριστιανούς να πυροβολούν στους γάμους των, όπως και οι μουσουλμάνοι και επί πλέον το Πάσχα στην Ανάσταση. Και στα 1908 με το Σύνταγμα (Χουριέτ) τους βοήθησε να βάλουν καμπάνα στην κάτω Κόνιτσα. Παραθέτω εδώ αυτολεξεί και μία από τις ενθυμήσεις του αρχείου Ρούβαλη σχετική με το Δημαρχείο Κονίτσης. "17 Νοεμβρίου 1907, γιουμπρούκι (εκτελωνισμός). Σήμερα έγινε μεντζηλίτζι εις το ιδαρέ (Συνεδρίασι του Επαρχιακού Συμβουλίου)